Project School en Schuld

Voorlichting en Schuldhulpverlening op het ROC

Evaluatie periode januari-december 2012

westerbeek
consultancy opleidingen detachering

Inhoudsopgave

Inleiding 3

1. De bezetting per locatie 4
2. Verloop van een traject 5
3. De instroom en uitstroom per locatie 7
4. De bekendheid van de budgetcoach op de scholen 9
5. De samenwerking tussen school en budgetcoach 10
6. De hulpvraag 10
7. Omvang van de schuldenproblematiek van de jongeren 12
8. Trends in de financiële problematiek van jongeren 12
9. Einddoel: het voorkomen van schooluitval 13
10. Conclusie, aanbevelingen en aandachtspunten voor de toekomst 14
11. Bijlage 1 16

Inleiding

In deze evaluatie van het Project School & Schuld, gebaseerd op zowel een enquête als face-to-face gesprekken met de betrokkenen, proberen we een beeld te schetsen van het verloop van het project en de aanbevelingen en aandachtspunten die daaruit voort vloeien.

In dit laatste jaar van het eerste contract tussen DWI en Westerbeek zijn er weer veel jongeren naar onze budgetcoaches verwezen. We zien dat jongeren ook bij kleinere financiële vragen de weg naar de budgetcoaches steeds vaker kunnen vinden en we zien dat de gemiddelde schuldenlast voor het tweede jaar op rij is gedaald. Helaas ging niet alles goed, door onvoorziene omstandigheden zaten een aantal locaties voor langere tijd zonder budgetcoach. Wij doen er alles aan om dit in het nieuwe contract, dat inmiddels getekend en in werking is, te voorkomen en ook in 2013 en verder weer zoveel mogelijk jongeren te kunnen voorlichten en adviseren.

Op naar een goed vervolg van het project.

Namens alle budgetcoaches, projectleider en directeur van Westerbeek COD bv.

1. De bezetting per locatie

Op het project 'School en Schuld' (S&S) verzorgt Westerbeek een budgetspreekuur op diverse locaties van ROC's in de gemeente Amsterdam met totaal ongeveer 26.500 leerlingen. Dit zijn locaties van zowel het ROC van Amsterdam (ROCvA) als van het ROC TOP (voorheen ASA). Leerlingen van alle locaties van de verschillende ROC's kunnen op de spreekuren terecht. Het betreft voornamelijk Amsterdamse MBO leerlingen in de leeftijd van 18 tot 27 jaar. Leerlingen jonger dan 18 en ouder dan 27, en leerlingen woonachtig in andere gemeenten dan Amsterdam kunnen natuurlijk ook gebruik maken van het budgetspreekuur.

Hoe vaak de budgetcoaches op de verschillende locaties aanwezig zijn, hangt af van de hoeveelheid leerlingen op de school en de wensen van de ROC's. Op sommige locaties is de budgetcoach slechts één dagdeel per week aanwezig, op andere locaties meerdere dagdelen per week.

Helaas kampte Westerbeek in 2012 met enkele (langdurig) zieke budgetcoaches. De dagdelen die hierdoor gemist werden op de diverse locaties, hebben wij op het moment zo adequaat mogelijk geprobeerd op te vullen. Echter is hierdoor de continuïteit op sommige locaties in het geding geweest.

Doordat wij een beperktere capaciteit aan budgetcoaches hadden aan het einde van het jaar is de inzet van de budgetcoaches op de ROC's ten opzicht van de vorige evaluatie wat gewijzigd. Dit kwam ook doordat er in eerste instantie onduidelijkheid bestond over het einde van het contract en uiteindelijk besloten is tot een onverwachte verlenging van het contract met vier maanden. Het aantal locaties waarop de budgetcoaches actief waren is ook gewijzigd. Voor 2013 geven de meeste zorgcoördinatoren aan weer terug te willen naar het niveau van begin 2012 of zelfs naar meer dagdelen.

Op sommige locaties is de budgetcoach maar één dagdeel per week actief. Bij nader inzien is dit volgens de hoofden LEC en zorgcoördinatoren weinig effectief. Eén dagdeel is niet voldoende om naamsbekendheid te genereren voor de budgetcoach, zodat de drempel voor de jongeren (te) hoog blijft. Uit gesprekken blijkt verder dat het aantal dagdelen op de meeste locaties in orde is, echter enkele locaties geven aan dat zij meer dagdelen willen per schooljaar 2013/2014[1]. In enkele gevallen had de school in de oorspronkelijke verdeling meer dagdelen en zijn deze door beperktere inzet gekrompen. In andere gevallen gaat het echt om extra dagdelen.

Wij realiseren ons dat het juist voor de leerlingen erg belangrijk is dat de bezetting op een locatie constant is, zo weten zij wanneer ze terecht kunnen met hun vragen en problemen. Ook begrijpen wij dat de voorkeur uit gaat naar eenzelfde gezicht gedurende langere tijd, zodat er een vertrouwensband ontstaat tussen leerling en budgetcoach. Door omstandigheden is het in 2012 niet gelukt om langdurige uitval van spreekuren te voorkomen, voor 2013 staat dit aandachtspunt met stip op één.

[1] De volgende locaties hebben de wens uitgesproken voor meer dagdelen t.o.v. status quo mei 2013: Duinlustweg, Wibautcollege, Zuid-Oost, Da Costastraat, Europaboulevard, De Boelelaan. In het stuurgroep overleg in juli 2013 zal dit aan de orde komen.

Organisatie	WerkMij	Adres hoofd	Locaties	Leerlingen	DagDelen
ROCvA	ZO	Fraijlemaborg 135	1	4000	8
ROCvA	W	Tempelhofstraat 80	8	4000	6
		Gare du nord 13			
		Delflandlaan			4
		Erik de Roodestraat 18	1	250	1
ROCvA	RAI	Naaldwijkstraat 45	5	5500	10
		Gaasterlandstraat 5			
ROCvA	C	Da Costastraat 36	1	3000	3
		Elandstraat 175	1	0	1
		Zeeburgerdijk 112	1	400	1
		Ruysdaelstraat 67	1	350	1
		Vrm Stadstimmertuin 1	1	800	1
ROC ASA	N	Passeerdersgracht 32	1	250	2
		Klaprozenweg 69	1	40	1
ROC ASA	N	Rode Kruisstraat 14	1	750	2
ROC ASA	N	Oslofjordweg 701	1	300	1
ROC ASA	W	De Klencke	3	950	4
ROC ASA	Z	De Boelelaan 1109	1	1500	1
		Dongestraat 8	1	500	1
ROC ASA	O	Wibautstraat 131	1	1000	1
					2
		Wibautstraat 135-139	1	400	2
			31	23990	53

Op de Da Costa kade was in november geen budgetcoach door het verwachte contracteinde, O.a. op de Duinlustweg, Ruysdaelkade, Passeerdersgracht geen of weinig budgetcoaching vanaf september door ziekte.

2. Verloop van een traject

Leerlingen worden aangemeld door een medewerker van de school, via een vriend/vriendin of ze melden zich zelf aan bij de budgetcoach. We zien dat de meeste leerlingen (ca. 27%) zich zelf aanmelden.

Aanmeldingen via:	Aantal	Percentage
Anders (bijv. vriend, woonproject, leerplichtambtenaar, reclassering)	38	6%
Loopbaan Expertise Centrum	55	9%
Leerling zelf	164	27%
Mentor	71	12%
School Maatschappelijk Werker	103	17%
Docent	48	8%
Zorgcoördinator	129	21%
	608	100%

Als een leerling zich meldt bij de budgetcoach dan wordt dit altijd geregistreerd bij zowel de budgetcoach als de school. Bij wie de aanmelding wordt gemeld, hangt af van de school. Op sommige scholen wordt iedere aanmelding direct teruggekoppeld naar het LEC hoofd. Op andere scholen is het zo geregeld dat de budgetcoach eenmaal per maand overleg heeft met de zorgcoördinator. Op dat moment lopen budgetcoach en coördinator de lijst met aangemelde jongeren samen door. In deze uitwisseling van het aantal aanmeldingen is weinig behoefte aan zeer gedetailleerde inhoudelijke informatie, informatie over uitval, no show, openen/sluiten traject is voldoende. Ook de verwijzer (als dit een docent of mentor is) krijgt terugkoppeling van de budgetcoach, dit gaat enkel over wel/niet geweest. Als de leerling niet is komen opdagen, kan de verwijzer, die de leerling vaak wel ziet, de leerling aan zijn jasje trekken en informeren waarom de leerling niet is verschenen.

Over het algemeen kan gesteld worden dat de informatie overdracht van budgetcoach naar zorgteam goed verloopt. De lijnen zijn kort en zowel budgetcoach als zorgcoördinator is op de hoogte van de leerlingen aangemeld op het spreekuur.

Op de verschillende zorgteam overleggen wordt de situatie vaak wel meer in de diepte besproken. Dit gaat dan vooral om leerlingen met multi-problematiek. De budgetcoaches kunnen niet altijd bij dergelijke overleggen aansluiten gezien hun inzet voor meerdere locaties. De zorgcoördinatoren geven aan dat zij het prettig zouden vinden als de budgetcoaches vaker bij dit soort overleggen kunnen aansluiten. Bijvoorbeeld 3x per jaar. Het komt namelijk geregeld voor dat leerlingen met enkel financiële vragen bij de budgetcoach komen, maar waar na enig doorvragen blijkt dat er meer aan de hand is dan alleen financiële problemen. Als deze kennis wordt overdragen aan het zorgteam dan kan een leerling voor meerdere problemen tegelijk worden geholpen, wat de kans op een succesvol traject vergroot. Dit hoeft echter niet persé in het zorgteam overleg te gebeuren, maar kan ook heel goed werken als de verschillende dienstverleners op één kamer zitten bijvoorbeeld.

3. De instroom en uitstroom per locatie

Instroom

Om iets te kunnen zeggen over het aantal aanmeldingen, hebben we de aantallen per locatie vergeleken met de aantallen over dezelfde periode in 2010 en 2011.

Van januari tot en met december 2012 zijn er > 770[2] jongeren aangemeld bij de budgetcoaches. In 2011 mochten we 834 leerlingen verwelkomen, het aantal aanmeldingen is dus iets gezakt. Specifiek in 2012 zijn er 294 trajecten gestart, en 472 leerlingen zaten nog in traject vanuit 2011. Als we dan kijken naar de specifieke instroom per locatie, dan zien we dat op sommige locaties de instroom hoger is dan afgelopen jaren (totaal 5 locaties), terwijl op de meeste locaties (totaal 15) de instroom zakte.

Onze verklaring hiervoor is dat er op specifieke locaties door ziekte van onze budgetcoaches langere tijd op onregelmatige tijden een budgetcoach aanwezig was op de locatie. En wat we hier dus uit kunnen concluderen is dat onregelmatig aanwezig zijn funest is voor het vertrouwen en dus voor de instroom op het spreekuur. Echter, op de Da Costakade en Passeerdersgracht steeg het aantal aanmeldingen juist in 2012. Dit is echter vertekend door een groot aantal aanmeldingen direct na de zomer.[3]

Ook valt op dat op de locaties waar het opleidingsniveau hoger is, een lagere instroom is. Dit lijkt te onderbouwen dat de problematiek bij de lagere niveaus groter is óf dat de hogere niveaus zelf een oplossing zoeken. De budgetcoaches en zorgcoördinatoren zien wel dat het voor de leerlingen steeds duidelijker wordt dat ze met allerlei soorten financiële vragen bij de budgetcoach terecht kunnen. Er zijn dus meer leerlingen zonder ernstige financiële problemen maar met meer korte hulpvragen.

[2] Gezien het overlijden van één van onze budgetcoaches missen we een aantal lijsten. Het aantal ligt dus hoger dan 776 aangemelde leerlingen, en sommige van onze cijfers (bijvoorbeeld die van de hulpvragen) komt dan dus ook niet overeen met het aantal aanmeldingen.

[3] Zie bijlage 1

Adres	Leerlingen	Dagdelen 2010	Totaal 2010	Dagdelen 2011	Totaal 2011	Dagdelen 2012	Totaal 2012
Fraijlemaborg 135	4000	10	298	10	151	10	132
Tempelhofstraat 80	4000	10	126	10	164	10	73
Gare du Nord					0		65
Erik de Roodestraat 18	250	1	10	1	13	1	18
Naaldwijkstraat 45	5500	10	93	10	112	10	94
Gaasterlandstraat 5							
Da Costastraat 36-64-91	3000	1	0	1	19	1	35
Elandstraat 175	0	1	4	1	10	1	4
Zeeburgerdijk 112	400	1	11	1	16	1	7
Ruysdaelstraat 67	350	1	10	1	18	1	11
Vrm Stadstimmertuin 1	800	2	12	2	34	2	14
Passeerdersgracht 32	250	2	18	2	33	2	44
Klaprozenweg 69	40	1	12	1	29	1	14
Rode Kruisstraat 14	750	2	8	2	25	2	31
Oslofjordweg 701	300	1	6	1	8	1	1
Van de Sande Bakhuijzenstraat 4	950	4	7	4	30	4	21
Vlaardingenlaan 25	750	2	20	2	36	2	13
De Boelelaan 1109	1500	1	10	1	22	1	15
Dongestraat 8	500	1	13	1	36	1	45
Wibautstraat 131	1000	1	10	1	37	1	79
Wibautstraat 135-139	400	2	18	2	41	2	54
Totaal		54	**686**	54	**834**	54	**770**

Uitstroom

Van de 770 aanmeldingen zijn in 2012 550 dossiers afgerond. Hiervan zijn 358 dossiers succesvol afgerond, dit is 65%. In 2011 was dit ongeveer gelijk met 63%.

Afgeronde trajecten 2012	Aantal	Percentage
Succesvol	358	65%
Uitval / no show	192	35%
	550	100,00%

Ongeveer 35% van de aanmeldingen is niet succesvol afgerond. In ca. 45% van deze gevallen gaat het om uitval – dat wil zeggen dat we na het initiële contact met de leerling samen met leerling hadden besloten dat er een oplossing of antwoord bestond op de hulpvraag en dat de leerling daarna, tijdens het nemen van de benodigde stappen, het traject verliet zonder het doel te bereiken. De andere 55% is na de aanmelding (door een verwijzer of door zichzelf) überhaupt nooit op een afspraak verschenen en wordt in dit overzicht vermeld onder de noemer 'no show'.

De overige aanmeldingen zijn nog niet afgerond, deze trajecten lopen nog. Op 1 januari 2013 ging het om 226 nog lopende trajecten.

4. De bekendheid van de budgetcoach op de scholen

Er is nog steeds winst te behalen qua instroom door verbeterde bekendheid van de budgetcoach. Op sommige locaties menen de zorgcoördinatoren dat de werkdruk zo hoog is dat er geen extra tijd kan worden besteedt aan een verbeterde bekendheid. Maar ook innovatievermogen, pro-activiteit en eigen initiatief van de budgetcoach zijn cruciaal.

Eigen initiatief van de budgetcoaches wordt op alle locaties zeer gewaardeerd. Het ophangen van posters, neerleggen van flyers en van het magazine Cent&Zo zijn positieve initiatieven die bijdragen,. Maar het rondlopen in pauzes en leerlingen aanspreken in de kantine werkt nog beter. Online hebben de budgetcoaches ook meer zichtbaarheid in de toekomst: ze gaan chatten op de Cent&Zo website en houden een budgetcoach Facebook pagina bij. Ook gaan ze vanaf begin 2013 werken met WhatsApp. Leerlingen kunnen zo gratis contact leggen met de coach.

Door de meeste scholen wordt ook actief meegedacht over het vergroten van de bekendheid van de budgetcoach. De coaches worden uitgenodigd om in de klassen aan het begin van het schooljaar iets te vertellen over hun werk. Deze korte voorstelronde in de klassen werkt op veel scholen goed. Als deze wordt overgeslagen, werkt dat nog het gehele jaar door merkte één locatie op. Ook wordt het spreekuur van de budgetcoach op diverse locaties besproken tijdens het vak Burgerschap en natuurlijk tijdens de speciale budgetlessen. Echter, niet enkel de leerlingen, maar ook de docenten, loopbaanbegeleiders, mentoren moeten geïnformeerd worden. Dit blijft ook voor 2013 een aandachtspunt.

5. De samenwerking tussen school en budgetcoach

Over het algemeen is er sprake van een prettige samenwerking tussen de scholen en de budgetcoaches (dit met uitzondering van de locaties waar tijdelijk geen budgetcoach aanwezig was). Vaak zit de budgetcoach in eenzelfde ruimte met docenten of leden van het zorgteam en dit werkt erg goed. Verder is de budgetcoach bereikbaar per telefoon en email.

Zoals eerder genoemd geven de scholen aan het prettig te vinden als de budgetcoach ook periodiek in de zorgteam overleggen kan verschijnen.

6. De hulpvraag

Leerlingen weten vaak niet goed hoe zij hun financiën moeten aanpakken, de budgetcoach is er voor hen van kleine vraag tot saneringskrediet. De budgetcoach is er dus niet enkel voor leerlingen met schulden maar ook leerlingen met allerlei financiële vragen kunnen bij de budgetcoaches terecht. Leerlingen met schulden weten vaak niet goed hoe zij hun probleem moeten aanpakken. Ze zijn het overzicht kwijt en weten niet goed waar ze moeten beginnen. Met begeleiding van de budgetcoach wordt de hulpvraag helder en krijgt de leerling rust en overzicht. Om een beeld te krijgen van de diverse vragen van leerlingen, verdelen wij deze hulpvragen in drie categorieën:

1. Informatie aanvraag

Hiermee wordt een eenmalige vraag van een leerling bedoelt. Dit kan gaan over bijvoorbeeld studiefinanciering, schulden, toeslagen en kwijtscheldingen of over het maken van een budgetplan. Vragen die in deze categorie vallen behoeven veelal geen vervolgactie van de budgetcoach, het zijn eenmalige adviesgesprekken (zonder plan van aanpak).

2. Hulp bij het aanvragen en invullen van formulieren

Het percentage leerlingen dat hulp zoekt bij het invullen van formulieren en/of aanvragen, is 17%. Leerlingen hebben onder andere hulp nodig bij het aanvragen van studiefinanciering en de Rijksbelastingen. Ten aanzien van de Belastingdienst zoeken leerlingen hulp bij de aanvraag van Zorgtoeslag, Huurtoeslag en het T-biljet. Afhankelijk van de hoeveelheid hulp die er nodig is voor het formulier of de aanvraag, kan worden bepaald of er één of meerdere gesprekken nodig zijn.

3. Hulp bij schulden

a) Hulp bij een enkelvoudige betaalafspraak

Met een enkelvoudige betaalafspraak bedoelen wij dat er sprake is van één schuldeiser waarmee betaalafspraken moeten worden gemaakt. In deze categorie vallen ongeveer 23% van alle hulpvragen. Het kan zo zijn dat er wel meer schuldeisers zijn, de leerling ervaart echter slechts één schuldeiser als een probleem en zoekt ondersteuning bij het maken van die ene betaalafspraak.

b) Hulp bij een meervoudige betaalafspraak zonder saneringskrediet

Met meervoudige betaalafspraken bedoelen wij betaalafspraken met twee of meer schuldeisers. Bijna 13% van de leerlingen komt met een vraag in deze categorie. De reden waarom er in deze gevallen niet gekozen wordt voor een (jongeren)saneringskrediet is dat de leerling veelal niet voldoet aan de voorwaarden. Het kan zo zijn dat er terwijl dat de betaalafspraken opgezet worden er tevens gewerkt wordt aan de voorwaarden van een saneringskrediet.

c) Hulp bij een meervoudige betaalafspraak met saneringskrediet

Indien een leerling meervoudige schulden heeft, kan er ook gekozen worden om een aanvraag in te dienen voor een jongeren saneringskrediet bij de Gemeentelijke Kredietbank Amsterdam (GKA). Het gaat hier om 2% van de leerlingen die het spreekuur bezoekt die daadwerkelijk aan de voorwaarden voldoen van de GKA. Dit aantal is ten opzichte van vorig jaar gelijk gebleven. Moeilijkste punt waar de leerling aan moet voldoen is een gedegen budgetplan waaruit blijkt dat de leerling de komende drie jaar in staat gaat zijn zich aan de maandelijkse verplichtingen te houden – waaronder de aflossing aan de GKA.

Het totaalplaatje van de hulpvragen van de leerlingen ziet er zo uit.

Hulpvraag:	**Aantal**	**Percentage**
Hulp enkelvoudige betaalafspraak	167	23%
Hulp meervoudige betaalafspraak (wel sk)	17	2%
Hulp meervoudige betaalafspraak (geen sk)	92	13%
Informatie	210	29%
Hulp bij formulier / aanvraag	121	17%
Problematische schuld van 3.000 tot 13.000 euro	72	10%
Overig	2	0%
Uitval	51	7%
Onbekend[4]	1	0%
	733	100%

[4] In deze gevallen is er (nog) geen hulpvraag bekend. Dit is het geval bij 'no show'. Er zijn in deze gevallen meerdere pogingen gedaan om een afspraak te maken met de leerling maar deze is nooit verschenen en heeft niets meer laten horen. Het traject wordt dan afgesloten zonder hulpvraag. In sommige gevallen is de leerling al wel aangemeld maar is de intake in 2012 nog niet gedaan.

7. Omvang van de schuldenproblematiek van de jongeren

De scholen die onderzoek hebben gedaan naar het percentage jongeren dat financiële hulp nodig heeft of schulden heeft, geven aan dat zeker 60-80% van de jongeren op hun school in deze categorie valt. Echter herkennen niet alle scholen zich hier in. Waarschijnlijker is het dat de problemen fiks uiteenlopen per opleiding en per opleidingsniveau. Met als uitzondering de Plus scholen, hier geeft de coördinator aan dat bijna 100% van de leerlingen hulp nodig heeft.

De piekmomenten voor de budgetcoach liggen op de meeste scholen aan het begin van het schooljaar.

Het gemiddelde schuldbedrag van leerlingen die in de periode van januari tot en met december 2012 bij de budgetcoach zijn geweest, is € 6.200 euro. Dit is ten opzichte van de voorgaande evaluatie wederom een daling (2011: €8.027,86), ook ten opzicht van het jaar ervoor zagen we al een daling. Een verklaring zou kunnen zijn dat jongeren zich eerder aanmelden bij de budgetcoach als het schuldbedrag nog niet (te) hoog is opgelopen, echter zou het ook kunnen liggen aan andere oorzaken. Hier is geen onderzoek naar gedaan.

8. Trends in de financiële problematiek van jongeren

De aard van de schulden is over het algemeen nog steeds hetzelfde ten opzichte van de vorige evaluatie. De top 3 van grootste schuldeisers ziet er nog altijd zo uit:

1. Zorgverzekeraars
2. Lesgeld van DUO
3. Telefoonmaatschappijen

Bij de problemen met zorgverzekeraars gaat het er voornamelijk om dat leerlingen niet weten waar ze allemaal aan moeten denken bij het afsluiten van de verzekering. Wat zit er in een basispakket? Is een hoog eigen risico gunstig? Of juist een extra tandartsverzekering? Vragen die leerlingen niet overzien en waarmee ze niet altijd bij hun ouders terecht kunnen.

Het betalen van het lesgeld is voor veel leerlingen ook een struikelblok. Vaak hebben leerlingen aangegeven het lesgeld in termijnen te willen betalen. Vaak loopt deze regeling in veel gevallen direct al mis: In de zomermaanden wordt namelijk € 0,- geïncasseerd, waardoor het geld uitgegeven wordt en dus niet gespaard voor de eerste twee dure maandtermijnen van € 260,- .

De problemen bij de telefoonmaatschappijen zijn vaak te wijten aan het over de bundel heengaan of het afsluiten van een nieuw duur abonnement om daarbij te profiteren van het nieuwe mobieltje dat je daarbij krijgt. Dit soms zelfs terwijl het oude contract nog loopt. Dit verschilt wel op de locaties van de ROC's. Op sommige ROC's wordt door de leerlingen meer belang gehecht aan dure merkkleding en het nieuwste mobieltje dan op andere locaties, zo concludeert één van onze budgetcoaches.

Ook het boekengeld is een probleem. Eenmaal een achterstand bij Van Dijk, mogen leerlingen nooit meer in termijnen betalen. Onze vraag is dan ook of er een regeling kan worden getroffen van

hogerhand tussen de ROC's en Van Dijk. Want zonder boeken mag de leerling de les niet in, en is schooluitval logisch.

Opvallende nieuwe schulden die in 2012 worden genoemd zijn schulden door de OV-chip en schulden bij LL krediet van ING met uitgestelde betaling en rente. Daarnaast zien we de trend dat jongeren hun prioriteit leggen bij online gaming, waardoor ze geen tijd hebben om een bijbaan te nemen, en dat roken nog steeds een grote rol speelt bij het ontstaan van schulden. Andere vaak voorkomende schulden zijn kinderopvang schulden en een belastingschuld. Vaak ontstaan deze laatste schulden uit onwetendheid op het gebied van hun rechten op bijvoorbeeld kwijtschelding of teruggave.

De budgetcoaches zien dat er weinig bijbaantjes zijn voor de leerlingen. Weinig uitzendbureaus nemen MBO-ers aan, en voor vakken vullen bij een supermarkt worden de leerlingen vaak al als te oud gekwalificeerd. Dit is iets wat een probleem gaat worden. Zonder de kans om geld te verdienen los je schulden moeilijk op.

Een laatste trend is de trend in het aantal aanmeldingen van jongeren zonder GBA adres. Dit betekent dat er geen DigiD kan worden aangevraagd waardoor toeslagen en studiefinanciering niet aangevraagd kunnen worden. Doordat deze leerlingen schulden hebben komen ze niet in aanmerking voor het project Kamers met Kansen. Maar de schulden kunnen ze niet oplossen zonder GBA adres. Een vicieuze cirkel dus. We zien dat leerlingen in deze patstelling moeilijk geholpen kunnen worden.

9. Einddoel: het voorkomen van schooluitval

Voortijdig schoolverlaters zijn een groot probleem voor de maatschappij, de jongeren hebben geen startkwalificatie en daardoor weinig arbeidsmarktperspectief. De kans is groot dat zij belanden in een situatie waarin een (langdurige) uitkering de enige optie is. DWI Amsterdam, ROC van Amsterdam en ROC TOP sluiten met School & Schuld aan bij het plan van Kabinet Rutte II om het aantal vroegtijdig schoolverlaters in 2016 terug te dringen tot maximaal 25.000.

De kern van School & Schuld is het terugdringen van deze schooluitval. De redenering is simpel: jongeren met schulden kunnen zich niet concentreren op school, en vallen daardoor gemakkelijker uit. De investering van DWI (inzet budgetcoaches) en ROC's (budgetlessen) moeten ertoe leiden dat schulden en de problemen die hiermee samenhangen in een vroeg stadium worden gesignaleerd en opgelost kunnen worden zodat de focus weer terug naar school kan. Ook werkt School&Schuld preventief door alle leerlingen in het eerste jaar budgetlessen aan te bieden en de budgetcoach zo laagdrempelig mogelijk in te zetten waardoor ook kleine financiële vragen beantwoord worden.

De diverse ROC's kunnen geen cijfers geven over de terugdringing van schooluitval specifiek door het project School&Schuld. Echter is unaniem de mening dat dit een verband lijkt te hebben. In de evaluatie hoorden wij dan ook enkele mooie verhalen zoals die van de leerling die uit haar niveau 2 opleiding dreigde uit te vallen enkele jaren geleden. Mede door hulp van de budgetcoach start zij in 2013 met haar niveau 4 opleiding. Daarnaast wordt aangegeven dat diverse (probleem-)leerlingen juist naar school komen ómdat ze een afspraak hebben met de budgetcoach, en dan direct wat lesuren meepikken.

10. Aanbevelingen en aandachtspunten, en visie op de toekomst

Aanbevelingen en aandachtspunten

- Aanbeveling van enkele locaties: Bekijken of enige flexibiliteit in uren mogelijk is, zodat een budgetcoach die de aandacht moet verdelen over meerdere locaties wél periodiek kan aansluiten in het zorgteam overleg;

- Aandachtspunt/aanbeveling van de budgetcoaches: De samenwerking met het project Kamers met Kansen verloopt goed, enkel voor leerlingen zonder GBA zou een uitzondering gemaakt moeten worden voor toelating tot het project.

- Aandachtspunt van de budgetcoaches: Belangrijk om ook aan zorgteamleden, docenten en mentoren duidelijk te maken wat de budgetcoach precies doet. Soms worden leerlingen zonder geld of die op zoek zijn naar een baantje doorgestuurd. Maar de budgetcoach heeft helaas geen geldboom of banen in haar lade.

- Aandachtspunt van de budgetcoaches: Het is belangrijk dat de faciliteiten voor de budgetcoach in orde zijn. Dit betekent: een dichte spreekkamer met computer met internetverbinding. Ook kunnen programma's zoals die voor de belastingaangifte en zorgtoeslag niet worden gedownload door de budgetcoach zonder hulp van de ICT afdeling. Eenmaal gedownload blijven deze programma's niet onder het eigen account staan waardoor het steeds opnieuw gedownload moet worden.

- Aanbeveling van enkele locaties/budgetcoaches: Preventie is het toverwoord. Financiële voorlichting zou eigenlijk niet pas op het MBO gedaan moeten worden maar al eerder. Vooral leerlingen die binnenkort 18 jaar worden of dit net zijn zouden voorgelicht moeten worden over wat er allemaal veranderd.

- Aanbeveling van enkele locaties/budgetcoaches: In samenwerking met de communicatiemedewerkers op het betreffende ROC zou de budgetcoach kunnen zorgen voor meer bekendheid op de locatie. In samenwerking met studenten media zou er een nieuw filmpje gemaakt kunnen worden.

- Aandachtspunt vanuit DWI/locaties: In 2013 en verder een structurele inzet van budgetcoaches op de diverse locaties.

- Aanbeveling vanuit enkele locaties: De zichtbaarheid en bekendheid van de budgetcoaches blijven vergroten door o.a. posters, flyer, tv-schermen, app, chatfunctie, Facebook. Het langskomen in de klas aan het begin van het schooljaar, en eventueel ook het voorstellen in het docententeam van de budgetcoach.

- Aandachtspunt van de budgetcoaches: Rekening houden met de leefwereld en de levensfase van de leerlingen blijft erg belangrijk. De budgetcoaches, maar ook andere betrokkenen hebben daarin een opvoedende rol: begeleiding met plannen en organiseren is belangrijk. Maar wellicht kunnen de budgetlessen ook levendiger worden door bijvoorbeeld mensen uit het werkveld: deurwaarder, de bank, fraudepolitie uit te nodigen.

Visie op de toekomst

Ook in 2012 stonden onze budgetcoaches op veel locaties weer voor de leerlingen klaar. Omdat niet alle leerlingen thuis leren hoe ze moeten omgaan met financiële zaken blijft de inzet van onze budgetcoaches ook in de toekomst noodzakelijk. Het korte termijn denken: geld uitgeven zonder geld te hebben is iets dat bij de levensfase hoort, maar waar meer preventief beleid een gunstig effect op zou hebben. Ook een omslag in de media zou daarbij helpen. Nu lijkt het zo dat schulden gemakkelijk op te lossen zijn, zoals in programma's als 'Geen Cent te Makken' met de Frogers wordt verkondigd. Maar voor het oplossen van schulden is echt veel verantwoordelijkheid en een grote portie doorzettingsvermogen, wilskracht en omslag van gedrag nodig. Door meer voorlichting, vaker herhalen en vroeger beginnen zou dit besef eerder tot leerlingen kunnen doordringen. Ook ouders en de overheid zouden hier een grotere rol in moeten spelen. Vanuit de ROC's zijn er suggesties gedaan als een 'financiële intake', een 'voorlichtingsbijeenkomst voor jongeren die net op kamers gaan' of specifieke 'projectdagen' over financiën. Ideeën waar Westerbeek graag ook in de toekomst over blijft meedenken.

Bijlage 1

Adres hoofd	Locaties	Leerlingen	SHVer	DagDelen	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6	Periode 7	Periode 8	Periode 9	Periode 10	Periode 11	Periode 12	Periode 13	Totaal	Percentage
Fraijlemaborg 135	1	4000		10	4	7	13	23	14	11	2	0	0	18	13	17	10	132	3,30%
Tempelhofstraat 80	8	4000		10	7	7	3	2	9	6	1	0	0	9	13	15	1	73	3,45%
Gare du Nord					3	7	6	7	5	7	2	0	0	6	10	10	2	65	
Erik de Roodestraat 18	1	250		1	2	3	2	0	0	1	0	0	0	3	5	2	0	18	7,20%
Naaldwijkstraat 45	5	5500		10	14	9	13	9	6	11	3	0	0	8	13	5	3	94	1,71%
Gaasterlandstraat 5																			
Da Costastraat 36	1	3000		1	5	0	5	1	2	0	0	0	0	8	10	4		35	1,17%
Elandstraat 175	1	0		1	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	N.v.t.
Zeeburgerdijk 112	1	400		1	2	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1,75%
Ruysdaelstraat 67	1	350		1	1	0	1	1	0	1	0	0	0	6	1	0		11	3,14%
Vrm Stadstimmertuin 1	1	800		2	2	0	5	2	1	2	2	0	0	0	0	0	0	14	1,75%
Passeerdersgracht 32	1	250		2	4	7	6	4	3	2	1	0	0	13	2	2		44	17,60%
Klaprozenweg 69	1	40		1	3	1	2	3	1	2	0	0	0	0	2	0		14	35,00%
Rode Kruisstraat 14	1	750		2	1	2	2	2	1	3	1	0	0	3	2	10	4	31	4,13%
Oslofjordweg 701	1	300		1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,33%
Van de Sande Bakhuijzenstraat 4	3	950		4	1	8	4	1	2	3	2	0	0	0	0	0	0	21	2,21%
Vlaardingenlaan 25	1	750		2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	5	1	13	1,73%
De Boelelaan 1109	1	1500		1	0	0	3	1	1	2	1	0	0	1	4	2	0	15	1,00%
Dongestraat 8	1	500		1	2	3	1	1	2	2	0	0	0	10	7	12	5	45	9,00%
Wibautstraat 131	1	1000		1	6	5	4	6	4	7	4	0	0	16	12	9	6	79	7,90%
Wibautstraat 135-139	1	400		2	3	6	1	1	2	3	1	0	0	16	9	10	2	54	13,50%

Organisatie	WerkMij	Adres hoofd	Locaties	Leerlingen	SHVer	DagDelen	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6	Periode 7	Periode 8	Periode 9	Periode 10	Periode 11	Periode 12	Periode 13	Totaal
ROCvA	ZO	Fraijlemaborg 135	1	4000		10				40	26	25	28	0	12	16	39		20	298
ROCvA	W	Tempelhofstraat 80	8	4000		10	11	12	18	9	5	5	1	0	4	14	14	21	12	126
		Erik de Roodestraat 18	1	250		1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	5	4	1	10
ROCvA	RAI	Naaldwijkstraat 45	5	5500		10	9	12	9	10	6	13	2	0	12	16	1	3		93
		Gaasterlandstraat 5																		
ROCvA	C	Da Costastraat 36	1	3000		1						0	0	0	0	0				0
		Da Costastraat 64	1	0		1						0	0	0	0	0				0
		Da Costastraat 91	1	0		1						0	0	0	0	0				0
		Elandstraat 175	1	0		1						4	0	0	0	0				4
		Zeeburgerdijk 112	1	400		1					2	2	0	0	0	4	1	2	0	11
		Ruysdaelstraat 67	1	350		1					0	1	0	0	0	7	1	1	0	10
		Vrm Stadstimmertuin 1	1	800		2					0	1	0	0	1	2	4	4	0	12
ROC ASA	N	Passeerdersgracht 32	1	250		2											9	8	1	18
		Klaprozenweg 69	1	40		1											6	6	0	12
ROC ASA	N	Rode Kruisstraat 14	1	750		2						0	2	0	0	0	3	2	1	8
ROC ASA	N	Oslofjordweg 701	1	300		1	0	1	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	6
ROC ASA	W	Van de Sande Bakhuijzenstraat 4	3	950		4					4	0	0	0	0	2	0	1	0	7
		Vlaardingenlaan 25	1	750		2					2	0	0	0	5	7	0	6	0	20
ROC ASA	Z	De Boelelaan 1109	1	1500		1						4	0	0	0	0	0	2	4	10
		Dongestraat 8	1	500		1						1	0	0	0	0	3	6	3	13
ROC ASA	O	Wibautstraat 131	1	1000		1						0	2	0	0	0	2	4	2	10
		Wibautstraat 135-139	1	400		2											8	7	3	18
			34	24740		56														686

Percentage
7,45%
3,15%
4,00%
1,69%
0,13%
N.v.t.
N.v.t.
N.v.t.
2,75%
2,86%
1,50%
7,20%
30,00%
1,07%
2,00%
0,74%
2,67%
0,67%
2,60%
1,00%
4,50%

2,77%

Organisatie	WerkMij	Adres hoofd	Locaties	Leerlingen	SHVer	DagDelen	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6	Periode 7	Periode 8	Periode 9	Periode 10	Periode 11	Periode 12	Periode 13	Totaal
ROCvA	ZO	Fraijlemaborg 135	1	4000		10	19	16	18	12										65
ROCvA	W	Tempelhofstraat 80	8	4000		10	18	16	11	14										59
		Erik de Roodestraat 18	1	250		1	1	0	1	0										2
ROCvA	RAI	Naaldwijkstraat 45 Gaasterlandstraat 5	5	5500		10	23	9	3	14										49
ROCvA	C	Da Costastraat 36	1	3000		1	1	1	1	1										4
		Da Costastraat 64	1	0		1	3	2	0	1										6
		Da Costastraat 91	1	0		1	1	1	0	0										2
		Elandstraat 175	1	0		1	3	1	0	0										4
		Zeeburgerdijk 112	1	400		1	1	3	2	1										7
		Ruysdaelstraat 67	1	350		1	3	0	1	1										5
		Vrm Stadstimmertuin 1	1	800		2	2	3	1	2										8
ROC ASA	N	Passeerdersgracht 32	1	250		2	1	1	1	0										3
		Klaprozenweg 69	1	40		1	2	3	0	0										5
ROC ASA	N	Rode Kruisstraat 14	1	750		2	0	2	0	0										2
ROC ASA	N	Oslofjordweg 701	1	300		1	1	1	1	0										3
ROC ASA	W	Van de Sande Bakhuijzenstraat 4	3	950		4	0	2	0	3										5
		Vlaardingenlaan 25	1	750		2	7	2	2	0										11
ROC ASA	Z	De Boelelaan 1109	1	1500		1	5	1	3	3										12
		Dongestraat 8	1	500		1	1	3	2	0										6
ROC ASA	O	Wibautstraat 131	1	1000		1	2	2	4	2										10
		Wibautstraat 135-139	1	400		2	4	0	6	0										10

34 24740 56 278

Percentage
1,63%
1,48%
0,80%
0,89%
0,53%
N.v.t.
N.v.t.
N.v.t.
1,75%
1,43%
1,00%
1,20%
12,50%
0,27%
1,00%
0,53%
1,47%
0,80%
1,20%
1,00%
2,50%

1,12%